No. 1145 Zaterdag 9 December 1905. 22ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 8 Dec. 1905.

Onze Begrooting bij den Minister.

Met nog grootere belangstelling dan gewoonlijk zagen wij ditmaal uit naar de Memorie van Antwoord van den nieuwen Minister van Koloniën, D. Fock. Wij hadden immer zeer veel vertrouwen in het scherpzinnig en rechtvaardig oordeel van den heer Idenburg, waren aan zijn wijze van handelen reeds gewend en daarbij vast overtuigd, dat Z. Exc. het goed meende met onze Kolonie. Zijn eerste Memorie van Antwoord werd door ons met groote vreugde begroet, omdat daaruit bleek, duidelijk en klaar, dat Z. Exc. onze toestanden terdege had bestudeerd en een zeer helderen kijk had ook op onze Kolonie. Het werkplan, daarin aangegeven tot verbetering van onze economische toestanden, in 't bijzonder door verlevendiging van handel en industrie en uitbreiding onzer scheepvaart, getuigde van zijn practischen blik, de zeer logische combinatie der verschillende wijzigingen in belastingen en wetten, van ruimen geest, die ver en breed doorziet en alles gemakkelijk overschouwt.

Heeft nu deze eerste Memorie van Antwoord een zelfden gunstigen indruk gemaakt?

Niet zoo diep en breed misschien van opvatting als Idenburg, spreekt er toch uit de Memorie van den Heer Fock een heldere geest, die zeer positief te werk gaat en zijn oordeel slechts vestigen wil op degelijke gronden. Wat hem niet duidelijk is, wordt ronduit gezegd. Waar voldoende klaarheid ontbreekt, kan hij slechts twijfelen. Overigens is de Minister zeer voorzichtig in zijn uitdrukkingen en zegt geen woord meer dan bepaald noodig is. Heel goed ingewerkt in de Begrooting, schijnt de Minister nog niet. Herhaaldelijk verklaarde Z. Exc. den Gouverneur om meerdere inlichtingen te zullen vragen. Bij gebrek aan de noodige klaarheid kan men in Holland de zaken ook niet duidelijk inzien. Het zal bij de Kamerdebatten veel bevreemding wekken, als men verneemt, dat noch de Inkomstenbelasting, noch de Onderwijswet tot stand is gekomen. De Minister scheen vast overtuigd, dat die twee belangrijke wetten al heel spoedig in den Raad zouden afgehandeld worden. Wij zullen nu de nieuwe Mem. v. Antwoord verkort mededeelen en hier en daar een korte beschouwing er aan toe voegen.

In het V. V. hadden enkele leden betoogd „de wenschelijkheid, dat telken jare bij de behandeling van de begrooting eene nota omtrent den economischen toestand van de kolonie zou worden overgelegd. Op die wijze zou een beter overzicht worden verkregen dan het Koloniaal Verslag vermag te geven en zou, naar zij meenden, binnen enkele jaren ook aan den dag komen, in hoeverre de meening juist is, in den Kolonialen Raad bij voortduring verkondigd, dat voor de kolonie van den landbouw niet veel heil te verwachten is en de ondervinding de juistheid van deze bewering reeds heeft bewezen."

Hierop antwoordt de Minister van meening te zijn „dat voor het jaarlijks bij de begrooting overleggen van eene nota betreffende den economischen toestand der kolonie geen reden bestaat, omdat eene zoodanige nota niets anders zou kunnen behelzen dan een uittreksel uit het Koloniaal Verslag en daaruit dus niets zou kunnen blijken, wat niet uit dat Verslag zelf blijkt. Het is toch niet duidelijk, waarom eene nota een beter overzicht van den economischen toestand der kolonie zou kunnen geven dan het Koloniaal Verslag."

Wat de heeren Rapporteurs, of de sprekers in de Kamer hierop zullen antwoorden, weten wij niet, maar wij kunnen op dit punt de meening des Ministers volstrekt niet deelen. Reeds vroeger wezen wij er op. dat een Koloniaal Verslag altijd achter is en ook onmogelijk anders wezen kan. Het Verslag dat den Leden der Kamers thans, in 1905, werd aangeboden, loopt natuurlijk over 1904, maar moet dienen als hulpmiddel bij het beoordeelen der Begrooting voor 1906. Hoe kunnen zij nu een goed oordeel vormen over die nieuwe posten, voor landbouw bijv., wanneer zij verslag ontvangen over den gang van zaken in het *eerste* jaar, dat die posten werden goedgekeurd en eenieder nog vol hoop was, dat die nieuwe proeven nog eenig resultaat op zouden leveren, terwijl er thans moet beslist worden, wat er gedaan moet worden in *het derde* jaar, nadat reeds een paar maal die proeven zijn mislukt en het nu toch zeker niet aan te raden is ze *op dezelfde wijze* nogmaals te herhalen?

Wanneer de Leden der Kamers echter een *nota* ontvangen over de eerste 8 maanden bijv. ook van het nog loopende jaar, dus nu in casu tot en met Augustus van 1905, dan zal hun oordeel toch heel wat juister kunnen wezen en hun beslissing meer doeltreffend. Al zou bij het Verslag over het vorige jaar alleen maar eene nota worden gevoegd over de eerste vier maanden van het loopende jaar, dan ware er reeds veel gewonnen. Holland kon dan weten, hoe de regentijd was geweest, hoe de oogst, en hoe de nieuwe proeven waren uitgevallen.

Wij blijven het derhalve van zeer groot gewicht achten, dat er bij het Kol. Verslag ook een nota worde gevoegd, niet over hetzelfde jaar, als besproken werd in het Koloniaal Verslag, maar over de elkander opvolgende maanden na het einde van dat jaar.

„Het door den Kolonialen Raad ingenomen standpunt, dat het niet aangaat de uitgaven telken jare te vermeerderen zonder eenig vooruitzicht, dat men later in staat zal zijn om ze te dekken, acht ook de ondergeteekende op zich zelf juist. Hij kan echter geenszins de meening deelen dat er geen vooruitzicht zou bestaan, dat de uitgaven later door de kolonie zelve gedragen zullen kunnen worden. Wanneer de eerst in den laatsten tijd genomen maatregelen tot ontwikkeling der kolonie, zooals die in het belang van den landbouw en van de waterverschaffing, in een verder stadium van uitvoering zijn gekomen, is daarvan naar zijn oordeel, ongetwijfeld eene verhooging van de opbrengst der middelen te wachten. Voorts is het te verwachten dat de bij de Kamer aanhangig te maken Mijnwet eene vermeerdering van inkomsten ten gevolge zal hebben, terwijl eindelijk ook door de invoering van de inkomstenbelasting en de verdere reorganisatie van het belastingstelsel naar alle waarschijnlijkheid eene grootere opbrengst der belastingen verkregen zal worden. Het denkbeeld om van te voren het bedrag vast te stellen, dat over een zeker aantal jaren verdeeld, uit 's Rijks schatkist voor buitengewone uitgaven ten behoeve van de oeconomische ontwikkeling van de kolonie zal worden ten laste gelegd, kan naar de meening van den ondergeteekende eerst in overweging genomen worden wanneer te overzien is welke steun van het moederland voor zulke buitengewone uitgaven vereischt wordt.

Het deed den ondergeteekende genoegen in het Voorloopig Verslag te lezen, dat men met groote belangstelling kennis genomen had van het voornemen der Regeering om de medewerking van de Staten-Generaal in te roepen tot vaststelling van eene mijnwet voor Curaçao. De vraag, of de indiening der wet niet nog zoo tijdig zou kunnen plaats vinden, dat het voorstel tegelijk met hoofdstuk XI der Staatsbegrooting in behandeling zou kunnen genomen worden, moet de ondergeteekende tot zijn leedwezen ontkennend beantwoorden. Tot nog toe heeft het hem aan den noodigen tijd ontbroken voor eene nauwgezette overweging van de ter zake noodige regeling, welke — het zij hier terloops opgemerkt — geenszins van zoo eenvoudigen aard kan zijn, als de leden die de vraag stelden, meenen. De ondergeteekende zal echter de indiening van het betrekkelijk wetsontwerp zooveel mogelijk bespoedigen.

De vraag betreffende de juistheid van het bericht in de *Amigoe di Curaçao* van 6 (lees 9) September jl., volgens hetwelk de Minister Idenburg aan den Gouverneur schriftelijk zou hebben gevraagd, welke de oorzaak of oorzaken zijn van de onvriendelijke gezindheid, waarvan Venezuela en in navolging ook Columbia tegenover Curaçao blijk geven, moet de ondergeteekende ontkennend beantwoorden. Daaromtrent kunnen dus geene mededeelingen worden gedaan. De zaak zelf is inderdaad eene voor de kolonie Curaçao belangrijke aangelegenheid; zij wordt dan ook door de Regeering niet uit het oog verloren."

't Spijt ons te moeten erkennen, dat dit bericht, zooals het daar ligt, werkelijk onjuist is gebleken. Wij hadden echter, toen wij het mededeelden, voldoende waarborg, dat het volkomen juist zou zijn en meenen ook nu nog met zekerheid te weten, dat toch zoo iets dergelijks gevraagd is.

„Wat er gedaan is ter bevordering van de pottenbakkerij, meubelmakerij, schoenenfabricage en goudsmederij is den ondergeteekende niet bekend, doch hij is bereid om ook op die industrieën de aandacht van den Gouverneur te vestigen.

Over het door den heer Rijkens aanbevolen denkbeeld, om van Gouvernementswege een modelplantage op te richten, zal de meening van den Gouverneur worden gevraagd.

De ondergeteekende deelt geheel de door sommige leden kenbaar gemaakte meening, dat het bedrijf van de Curaçaosche Bank niet toelaat, dat uit den bij de bank renteloos liggenden kasvoorraad gelden worden ter leen verstrekt aan plantagehouders onder eerste hypothecair verband van hunne terreinen.

Aan dezen door den Gouverneur voorgestelden maatregel heeft de ondergeteekende dan ook zijne goedkeuring niet kunnen hechten.

Op de vraag omtrent de verschaffing van meer inlichtingen dan in bijlage M van het Koloniaal Verslag omtrent de bank voorkomen, zal de aandacht van den Gouverneur worden gevestigd.

Curaçao.

Iste Afdeeling.

Dat de registers van den burgerlijken stand op Curaçao niet in orde zouden zijn, is den ondergeteekende niet bekend. Hij zal evenwel den Gouverneur om inlichtingen vragen.

Art. 3. Het voor memorie uittrekken van den post voor kosten in verband met de detacheering naar Nederland van ondergeschikte ambtenaren is alleen daaraan toe te schrijven dat nog te weinig zekerheid bestaat omtrent het bedrag, dat ten laste van dezen post zal worden uitgegeven.

Er zijn thans een tweetal Curaçaosche ambtenaren met verlof hier te lande te werk gesteld, en wel een ambtenaar der posterijen, aan wien is opgedragen zich in het belang der post- en postspaarbankdiensten in de kolonie Curaçao op de hoogte te stellen van de aan die diensten in Nederland verbonden werkzaamheden en een tweede commies bij het Departement van Openbare Werken ten einde zich bekend te maken met het ijkwezen hier te lande.

IIIde Afdeeling.

Art. 17. De vraag, of niet behoort te worden bepaald, dat het aandeel van den contrôleur en de verdere beambten in de opbrengst der emolumenten een zeker bedrag niet zal kunnen overschrijden, zal onder de aandacht van den Gouverneur worden gebracht.

IVde Afdeeling.

Art. 33. Naar aanleiding van de uiteenloopende oordeelvellingen over het gehalte van het volksonderwijs in de buitendistricten, moet de ondergeteekende verklaren, dat het hem op dit oogenblik niet wel mogelijk is zich daaromtrent in beslissenden zin uit te laten, maar dat hij de zaak zal onderzoeken. Intusschen

vestigt hij er de aandacht op dat den 21sten Juli jl. bij den Koloniale Raad eene ontwerp-verordening is ingediend, strekkende om door het verleenen onder bepaalde voorwaarden, van hoogere subsidiën, het onderwijs, ook in de buitendistricten, gaandeweg te verbeteren. Blijkens courantenberichten is onlangs omtrent het ontwerp door den Raad een Voorloopig Verslag uitgebracht.

In tegenstelling met de leden die meenen dat de leerlingen van de kennis van het Nederlandsch in hun later leven zeer weinig nut zullen ondervinden, is de Gouverneur, blijkens de Memorie van Toelichting betreffende de aangehaalde ontwerp-verordening, van oordeel dat die kennis volstrekt noodig is voor de algemeene volksontwikkeling en daarmede voor de verhooging van de algemeene volkswelvaart. Het is den ondergeteekende niet duidelijk waarom door het gebruik maken van de Nederlandsche taal als voermiddel bij het onderwijs niet de volle aandacht zou kunnen vallen op de—zeker gewenschte—bevordering van elementair ambachts- en landbouwonderwijs.

Vde Afdeeling.

Art. 42. Aangezien omtrent de in het Voorloopig Verslag bedoelde plannen betreffende eene betere voorziening in de geneeskundige hulp buiten Willemstad sedert verleden jaar hier te lande niets meer vernomen is, zal door den ondergeteekende bij den Gouverneur op eene bespoediging van de behandeling dezer aangelegenheid worden aangedrongen.

Art. 53. Met het oog op de voltooiing van het onderzoek in zake de mogelijkheid van verbetering van het visschersbedrijf is aan dr. Boeke vergund de aanvaarding der betrekking van lector aan 's Rijks universiteit te Leiden nog eenigen tijd uit te stellen.

VIde Afdeeling.

Art. 64. Na een hernieuwd onderzoek door den waarnemenden Directeur van het Departement van Openbare Werken is van eene demping van het Waaigat afgezien, omdat bleek dat het omliggend terrein zóó laag ligt, dat bezwaarlijk eene goede afwatering zou kunnen verkregen worden.

Verdere verontreiniging zal zooveel mogelijk door baggeren worden tegengegaan.

St. Eustatius.

Aangaande de kolonisatie van Europeanen op St. Eustatius zij den ondergeteekende de opmerking veroorloofd, dat er vooralsnog geen voornemen bestaat om daartoe op eenigszins groote schaal over te gaan, doch dat het de bedoeling van den Gouverneur is slechts twee gezinnen van den kleinen boerenstand derwaarts te doen overbrengen. Het is den ondergeteekende niet bekend dat zich jaarlijks personen van St Martin naar Venezuela begeven om in dat land werk te zoeken. Wel weet hij, dat eenige honderden bewoners van het genoemde eiland gedurende drie tot zes maanden van het jaar in St. Domingo vertoeven, waar zij geregeld werk vinden en dat een kleiner aantal dier bewoners zich jaarlijks voor korten tijd naar het eiland Connétable (Fransch Guyana) begeven, om daar bij de guano-ontginning werkzaam te zijn. Voor het leiden van dien stroom van tijdelijke emigranten, die elders hun brood ruimschoots verdienen, naar het arme St. Eustatius, ziet de ondergeteekende geen enkele reden.

De vraag, of reeds maatregelen zijn getroffen om den aanleg van vestigingsplaatsen voor te bereiden, kan de ondergeteekende bij gebrek aan de noodige gegevens niet beantwoorden."

Wij vreezen, dat de overtocht dezer twee gezinnen, de voorbereiding hunner vestigingsplaatsen en de eventueele schadevergoeding bij de mislukking hunner landbouwproeven hooger kosten zullen eischen dan de voordeelen door hun meerderen arbeidszin en -kracht aan de doodarme bevolking van St. Eustatius gebracht. Vooral nu St. Eustatius reeds een Gezaghebber en een Onderwijzer bezit met akte van land- of tuinbouw konden we eerst wel eens afwachten, wat deze twee personen, gewapend met hun meerdere kennis, vermogen om den landbouw op dat eiland meer productief te maken. Daar zullen toch nog wel eenige eilandbewoners gevonden worden in staat om volgens de aanwijzingen dezer twee personen te werken.

Of twee hollandsche boeren met hun gezin meer invloed zullen uitoefenen op de landbouwers van St. Eustatius dan de Gezaghebber en de Onderwijzer meenen wij sterk te moeten betwijfelen.

Vde Afdeeling.

Art. 178. De in het Voorloopig Verslag bedoelde solicitant naar het ambt van Gouvernements-geneeskundige op het eiland St. Eustatius kon wegens ongeschiktheid niet tot die betrekking worden benoemd. Sedert zijn door door den Gouverneur met nog twee andere candidaten onderhandelingen gevoerd, welke echter, naar het schijnt, evenmin tot een gewenscht resultaat hebben geleid. Deze aangelegenheid zal de aandacht der Regeering niet ontgaan.

Saba.

Dat onder de blanke bevolking van Saba, die tot nog toe steeds als krachtig en kerngezond heeft te boek gestaan, velerlei ziekten zouden heerschen, is den ondergeteekende niet bekend. Evenmin is hem gebleken van een langzamen, maar voortdurenden teruggang van die bevolking. Een overzicht van den loop der blanke bevolking over de laatste 25 jaren kan niet gegeven worden, omdat de bevolkingstatistiek voor de kolonie geen onderscheid maakt tusschen blanken en kleurlingen."

Het eenige, wat wij hieromtrent kunnen mededeelen, is het treurige feit, dat de Sabaneezen meestal huwen met familieleden, waardoor het geslacht verzwakt wordt en overerfelijke ziekten, zooals kanker en krankzinnigheid, daardoor meer en meer worden verspreid.

„Zoodra het vraagstuk van een geregelde en snelle verbinding tusschen de verschillende eilanden der kolonie definitief zal zijn opgelost, zal door den ondergeteekende worden overwogen, of niet met één gezaghebber voor twee van de bovenwindsche-eilanden of wellicht voor alle drie zou kunnen worden volstaan.

Bij de bestaande onzekerheid omtrent de kansen op eene zoodanige oplossing, acht de ondergeteekende de uitgave van ƒ8500 ten behoeve van den aankoop van een huis voor den gezaghebber op Saba voldoende gerechtvaardigd.

Inaugurale Rede

van Z. Exc.

Gouverneur Idenburg

Mijne Heeren,

Door H. M. de Koningin geroepen tot het bestuur dezer Kolonie heb ik de eer, ter voldoening aan het bepaalde bij artikel 15 van het Reglement op het beleid der Regeering in de Kolonie *Suriname*, in deze plechtige zitting van de Koloniale Staten over te leggen: een afschrift van de akte mijner benoeming en van het proces-verbaal van mijne eedsaflegging.

Gereed om het mij opgedragen bestuur te aanvaarden gedenk ik met een enkel woord het vele, dat mijn voorganger, de gouverneur Lely in het belang der Kolonie heeft verricht en voorbereid. Het is voor, waar geen lichte taak om een man op te volgen, die, als de heer Lely, is toegerust met groote bekwaamheid en geestkracht en die zich zelven niet heeft gespaard. En waar de omstandigheden er toe leidden dat het bestuur niet rechtstreeks uit zijne handen in de mijne kon overgaan, doch die overdracht door tusschenkomst van den heer Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur moest geschieden, wil ik tevens niet onvermeld laten de vele thans op nieuw door H. M. beloonde diensten, die de Heer Havelaar der Kolonie heeft bewezen, niet slechts gedurende de waarneming van het gouverneurschap, maar ook als Chef van het Bouwdepartement en reeds daarvóór. En ik doe dit te gereeder, waar aldus mijne gedachten van zelf worden teruggeleid tot den staatsman, van wiens vertoogen de komst van den heer Havelaar een direct gevolg was en op wiens voordracht later de heer Lely tot gouverneur werd benoemd; den man in wiens hart Suriname leefde en die nog leeft in het hart van Suriname: mijn ambtsvoorganger op het Plein en een mijner voorgangers aan deze plaats: mijn betreurden vriend en geestverwant Jhr. Mr. Titus van Asch van Wijck.

Heb ik in mijn vorig ambt steeds naar vermogen den gouverneur gesteund en uit overtuiging medegewerkt aan veel dat door hem voor de Kolonie werd noodig geacht, het verheugt mij te kunnen verklaren dat ook thans tusschen het Opperbestuur en den Gouverneur volkomen overeenstemming bestaat ten opzichte van de gedragslijn, die door het Bestuur der Kolonie behoort te worden gevolgd, namelijk en consequent voortgaan op den gedurende de laatste jaren bewandelden weg.

Aan de geestelijke, zedelijke en godsdienstige belangen van de ingezetenen dezer Kolonie, wil ik mijne volle aandacht schenken, en waar het particulier initiatief op dit gebied nuttig werkzaam is, zal ik het met sympathie gadeslaan en—voor zoover dit tot de staatstaak kan worden gerekend—steunen en bevorderen.

En wat de stoffelijke belangen der kolonie aangaat:

Het binnenland zal verder worden geopend door het voltooien van het onderhanden gedeelte van den spoorweg, terwijl indien de Rijkswetgever daaraan zijne sanctie niet onthoudt, reeds het volgend jaar de doortrekking van den spoorweg naar de Sarakreek kan worden voorbereid;

het aangevangen wetenschappelijk en systematisch onderzoek naar den mineralen rijkdom van den bodem zal worden voortgezet;

met de voorbeiding van een oordeelkundig en deskundig boschbeheer zal worden voortgegaan;

de kleine landbouw zal naar vermogen worden bevorderd en gesteund;

de ontworpen maatregelen die ook tot steun van den grooten landbouw zullen strekken, zullen met kracht worden uitgevoerd, zoodra de wet de beschikbaarstelling der benoodigde fondsen toelaat.

Zullen deze aangelegenheden nog belangrijke uitgaven vorderen en zal derhalve de krachtige steun, dien het Moederland aan deze kolonie ruim verleent, nog vooreerst niet kunnen worden gemist, in hunne gevolgen zullen deze maatregelen ongetwijfeld strekken om het economisch weerstandsvermogen te versterken en den financieelen toestand der kolonie te verbeteren. Wanneer alle niet strikt noodige uitgaven worden vermeden, maar daarnaast niets verzuimd wordt wat tot blijvende verbetering kan strekken, mag, bij veel wat het heden drukt, de blik in de toekomst toch helder zijn, en kan ik de bestuurstaak met blijmoedigheid aanvaarden.

Echter onder *deze* voorwaarde dat mij daarbij Uw steun, Mijne Heeren, te beurt valt. Op dien steun doe ik een krachtig beroep, opdat ons onderling overleg goede vruchten drage. En ik weet, dat dit beroep niet vergeefsch zal zijn, waar het geldt het bereiken van een doel, dat U en mij evenzeer ter harte gaat: het welzijn van de Kolonie.

In den tijd, dat ik de eer had om als Minister Hare Majesteit de Koningin te dienen, had ik herhaaldelijk gelegenheid om de warme belangstelling te leeren kennen, waarmede onze geëerbiedigde Vorstin de ontwikkeling van Suriname gade slaat, en de maatregelen ten behoeve der Kolonie overweegt, die aan de beslissing van de Kroon worden onderworpen. In de audientie, die de Koningin mij kort vóór mijn vertrek wilde verleenen, behaagde het Hare Majesteit mij te vergunnen om tot U van die belangstelling te spreken en mij op te dragen U Hare goede wenschen voor de gelukkige ontwikkeling van de Kolonie te vertolken.

Van die eervolle opdracht kwijt ik mij thans.

Gesteund door die Koninklijke belangstelling in al wat het welzijn van de Kolonie betreft, wil ik mijne beste krachten wijden aan de belangen van Land en Volk, met de bede, dat de zegen van Hem, bij wiens gratie de Koningen regeeren en door wiens wil alle overheid bestaat, ruste op onzen gemeenschappelijken arbeid en op mijn bestuur.

In naam en als vertegenwoordiger van Hare Majesteit de Koningin aanvaard ik het bestuur van deze Kolonie.

De Feestelijkheden.

Bij ondervinding wisten wij, dat de burgerij van Curaçao weet te feesten. Nog leefde het voort in onze herinnering, hoe, nu bijna 14 jaar geleden, het gouden jubilé der Eerw. Schoolzusters vol geestdrift was gevierd. Veel hadden wij ons daarom voorgesteld, toen wij ons voorbereidden om nu ook den gouden jubeldag der Eerw. Ziekenzusters te herdenken. De heerlijke wijze echter, waarop dien dag onze eenvoudige zusterkens werden gehuldigd, heeft onze stoutste verwachtingen verre overtroffen.

Zoodra de Zeereerw. Pastoor Jac. van Baars zijn *Geschiedenis van het St. Elizabeths-Gasthuis* had in 't licht gegeven, wilde men al aanstonds aan 't commissies vormen etc. om dit feest even deftig en luisterrijk te vieren, als voor 14 jaar geleden met het jubilé der Schoolzusters was geschied. Van hooger hand werd echter te kennen gegeven, dat in de tegenwoordige armoedige omstandigheden iedere collecte achterwege behoorde te blijven en men een ieder geheel en al vrij moest laten deel te nemen aan de algemeene huldiging voorzoover hij zelf dit goed zou vinden. Eenige Dames boden zich bereidwillig aan alle geschenken voor de Zusters in ontvangst te nemen en voor versiering en organisatie der feestelijkheden te zorgen.

Opnieuw bleek het duidelijk, dat onze Ziekenzusters de volle sympathie der geheele bevolking bezitten.

De meer gegoeden brachten zelven hun vorstelijke giften naar het Gasthuis, of stelden ze aan de Dames ter hand.

Anderen brachten meubelen van allerlei slag en soort, zoodat de nieuwe vleugel van het Gasthuis daarmede grootendeels bemeubeld kan worden. En daar waren kostbare cadeaux bij, zooals een geheel stel Weener stoelen met bijbehoorende wipstoelen, twee zware mahoniehouten ledikanten, een mooi tapijt, prachtige hanglampen, een met vijf pitten. etc. etc. Ook vele kleinere geschenken, maar daarom niet minder welkom en dierbaar, omdat het een gift was van den arme, die zijn Weldoensters wilde eeren: drinkglazen, kop en schotels, kandelaars, waschbakken, keukengerief, te veel om op te noemen, ook zelfs een schaap. En dit alles werd niet persoonlijk aan de Zusters gebracht. Neen, de Dames hadden daar een

afzonderlijk huis voor ingericht, waar zij alles in ontvangst namen en een echte Tentoonstelling der Curaçaosche Liefdadigheid hielden. Weken achtereen zocht een ieder- zijn huis af, of hij nog niet iets missen kon voor de Zusters.

Eindelijk een paar dagen voor het feest werden er pontjes volgeladen en naar het Gasthuis gevoerd.

Wat waren die goede Zusters blijde en dankbaar, zij konden maar niet uitgeroepen komen, dat het veel te veel was.

Toen ging men aan 't versieren. De zieken zelven hielpen ijverig mede om zalen en gangen met groen en guirlandes, met bloemen en vlaggen te tooien; de Dames hadden het zich voorbehouden de Kapel der Zusters in feestdos te steken. Met veel smaak en fijn gevoel werd daar gewerkt. Geen groen, maar niets dan witte slingers, waarin witte goudgerande rozen waren gestoken en gouden kronen om heen geslagen, hingen van het gewelf af in breede bochten tot aan de zijwanden. Diezelfde slingers op gouden grond, bedekten de afscheiding van het koor, waar de Zusters iederen dag gezamelijk bidden en tusschen de bochten hingen wit zijden vaandels, zeer zinnebeeldig de blijde en glorieuze mijsteriën van den Rozenkrans voorstellende. Rondom het presbiterium wederom dezelfde slingers langs 't gewelf, aan weerszijden van het Altaar hooge piramides van een schat bloemen, in wier midden een staande engel en over het altaar een lichte doorschijnende wolk van gaas met goud doorweven, waaruit rijke bouquetten van gouden bloemen wilden nedervallen. Om het Tabernakel een kostbare krans van gouden druiventrossen, korenaren en bloemen.

De buitenversiering werd met zeer veel kunst aangebracht door de Wel Eerw. Fraters van het „Colegio Sto. Tomás." Twee eerepoorten werden opgericht, een aan 't begin, de andere aan het einde van den hoofd-ingang naar het ~~Hospitaal~~. Op iederen steenen pilaar verhief zich een wimpel, terwijl de pilaren onderling door groene slingers verbonden waren en tegen 't hekwerk verschillende emblema's en opschriften prijkten. Boven den ingang tusschen tropheeën en bloemen hing het portret van den Stichter, Mgr. Kieckens, en hoog boven alles uit een voorstelling van het H. Hart, met het devies der Eerw. Zusters: *Alles voor allen*, geflankeerd door de wapens van Mgr. van Baars en Mgr. Nieuwindt.

Het geheel maakte een zeer mooien indruk. De diepe gedachten, die er aan ten grondslag lagen, werden zeer duidelijk vertolkt en wekten nog meer op tot feestvreugde en dankbaarheid. Jammer, dat slechts zeer weinigen deze versiering in haar geheel hebben kunnen bewonderen, omdat de wilde regenvlagen al heel spoedig er veel van beschadigden. Daarom niet alleen, maar vooral ook om hulde te brengen aan de moeitevolle voorbereiding dezer versiering rekenden wij ons verplicht hier wat uitvoeriger te moeten wezen en wilden wij er wat meer de aandacht op vestigen.

Tusschen de regenbuien door reed Mgr. van Baars in een gala-rijtuig, door den Heer Belt Haseth aangeboden, Zondagmorgen half negen naar het Gasthuis om pontificaliter de H. Mis op te dragen. Dit zeer bijzonder bewijs van belangstelling werd door de feestvierende Zusters hoogelijk geapprecieerd. Hoe hadden zij ooit kunnen denken zulk een verheven plechtigheid in haar klein kapelletje te zullen bijwonen. Door het wegnemen der communiebank was er echter plaats genoeg gemaakt voor den troon van Monseigneur en zijn twee Diakens, den HEerw. Pater Vicaris Provincialis, P. A. Ter Maat en den Weleerw. Secretaris P. R. Wahlen, den Presbyter assistens, P. J. van Baars, Directeur van het Gasthuis, den diaken en subdiaken van de Mis, Pastoor J. van Weerelt en F. van den Donk Rector van Welgelegen, en zelfs voor twee Cantoren, P. St. van de Pavert en M. Victor Zwijsen, Rector van het Colegio Sto. Tomás.

Na het Evangelie hield de Hoog Eerw. Pater A. ter Maat in korte, kernachtige, gevoelvolle bewoordingen een zeer mooie feestpreek, vol gloed en vuur. Z. H. Eerw. herdacht de stichting, ontwikkeling en bloei van het Hospitaal.

Het krachtig, welluidend mannenkoor der Eerw. Fraters voerde op verdienstelijke wijze de *Missa Decima Octava* van Mich. Haller uit en zong daarna vol geestdrift een *Te Deum*, gecomponeerd door den Eerw. Frater Candidus. De kunstvol bewerkte compositie dezer jubelhymne maakte een echt feestelijken indruk.

Na de H. Mis weerklonken de opwekkende tonen der muziek van Santa Rosa, terwijl de Feestvierende Zusters, voorafgegaan door lieve strooistertjes, naar de feestzaal werden geleid. Onder een rijk bewerkten troonhemel nam de Weleerw. Moeder Ursuline, getooid met het ridderkruis van Oranje Nassau, plaats op een zetel met gouden takken versierd te midden harer medezusters. Ondertusschen wachtten de Heeren Doktoren, eenige der voornaamste Burgers onzer maatschappij en de Geestelijkheid Monseigneur af om met Z. D. H. de Zusters te gaan complimenteeren. De 1ste Luitenant der artillerie, J. A. Snijders Jr., had zich toen ook, als tijdelijk adjudant van den Gouverneur bij het gezelschap gevoegd en maakte van die gelegenheid gebruik om den Directeur van het Gasthuis, P. Jac. van Baars mede te deelen, dat het H. M. de Koningin had behaagd Z. Eerw. te benoemen tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Hierop volgde een luid applaus van alle aanwezigen, maar Pastoor van Baars scheen zoo spoedig nog niet te kunnen begrijpen, wat er eigenlijk met hem gebeurd was.

Des te grooter was deze verrassing nu deze onderscheiding zoo geheel onverwacht kwam.

Nu ging het geheele gezelschap ~~naar de deftig versierde feestzaal~~, waar Mgr. van Baars in gevoelvolle woorden de Weleerw. Moeder en de overige Zusters geluk wenschte. Daarna nam de Weledelgestr. heer Snijders het woord namens den Gouverneur. Pastoor van Baars bood hierna met toepasselijke woorden drie prachtuitgaven van de *Geschiedenis* van het St. Elizabeths-Gasthuis, waarna de verschillende autoriteiten, de heeren Doktoren, de Geestelijken en de voornaamsten der burgerij hun gelukwenschen aanboden. Toen deze plechtige receptie was afgeloopen, werden de deuren opengezet en stroomde letterlijk het volk binnen om op zijn wijze geluk te komen wenschen. Er scheen geen einde te zullen komen aan dien stroom. In de groote zaal met verschillende uitgangen stonden de menschen soms nog opgepropt. Dat was een heerlijke triomf voor de eenvoudige Zusters, het was werkelijk een huldiging van het volk.

Na het plechtig Lof zou het huis op „De Berg" bezocht worden, waar het Hospitaal 50 jaar geleden geopend werd. De weesjongens van Sta. Rosa stonden weer gereed met hun muziek om Directeur en Zusters feestelijk te begroeten. O, wat genoot 't volk gedurende dien tocht, toen het de Eerw. Zusters naar hartelust kon toejuichen en uiting geven aan zijn gevoel. Op „De Berg" klommen de menschen tot op de daken der huizen. De heer Penso, bewoner van 't huis, waar vroeger het Hospitaal was begonnen, ontving met zijn familie op zeer vriendelijke wijze de feestvierende Zusters en liet alles, alles zien. Een oude vrouw met gouden kroon op het hoofd, Petronilia Koeiman, had, in het eerste rijtuig gezeten, dezen tocht medegemaakt en wist nu nog alles aan te wijzen en te vertellen, hoe het vroeger geweest was. Zij was ook tegenwoordig bij de oprichting van het Gasthuis en is al die vijftig jaar daaraan verbonden gebleven.

Des avonds om half acht begon het concert, wat buitengewoon slaagde en door een massa menschen werd bijgewoond, die herhaaldelijk klucht gaven aan hun geestdrift, vooral wanneer het bengaalsch licht alles in gloed zette of vuurpijlen hoog boven hen uitvlogen, of zij plotseling werden opgeschrikt door het losbarsten van donderbussen. Toepasselijke transparanten, in de vensters van het hoofdgebouw, maakten een fantastischen indruk en werden door velen bewonderd, als de muziek soms een oogenblik zweeg.

's Maandags-avond bood de Moeder-Overste een diner aan de Geestelijkheid en de Heeren Doktoren aan het Hospitaal verbonden.

Dinsdag was het feest voor de zieken. Of liever de geheele week was het feest; de menschen bleven maar toestroomen.

Dit gouden feest, op zulk een waardige wijze gevierd, zal immer voortleven in onze herinnering.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Vastelling der rekening voor Curaçao over het jaar 1901.

Ingediend is een wetsontwerp tot vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Curaçao over het jaar 1901, sluitende met een nadeelig slot van ƒ 163.181,86½.

Suppl. begrooting van Hoofdstuk X voor het dienstjaar 1904.

Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging van genoemd hoofdstuk. De daarbij voorgedragen verhooging strekt o. a. tot bestrijding van de hoogere uitgaven voor de inspectie reizen van den gouverneur van Curaçao en van zijn verloftraktement, ad ƒ 2400 van 23 Juli—22 October 1904.

De kosten van de landmacht, tot bescherming van de kolonie gevorderd, laten echter een vermindering toe met ƒ 3000.

Dankbetuiging.

Een Vriend had de fijne attentie ter gelegenheid van het gouden jubilé der Eerw. Zusters een portret rond te deelen van Mgr. F. E. C. Kieckens, stichter van het St. Elizabeths-Gasthuis etc. De goed gelijkende beeltenis van dezen weldadigen Priester wordt door zijn eigen werk gekroond, door het oude en nieuwe Gasthuis.

⁂

Wij ontvingen van de heeren J. & D. Jesurun, agenten der *Palatine Insurance Company Ltd.* den eersten wandkalender voor 1906.

Regenval.

Een prachtige, buitengewone regenmaand was November!

		mM.
Plantage	Knip	253
„	Savonet	226,2
„	Klein Sta. Martha	194,2
„	Daniel	170
„	Veeris	172,5
„	Noordkant	203,5
„	Gr. St. Joris	156,6
Seinpost	Oost-Divisie	138,6
Quarantaine	Beekenburg	107,4
Fort	Amsterdam	151

December heeft ook al goed ingezet. Wij hebben goede hoop, dat dit jaar de oogst gered zal zijn, ofschoon wij weer gehoord hebben van wormen, die de jonge plantjes bedreigen.

De Boycott.

Het wordt nu toch al te erg. Het dateert nu reeds van medio October, dat geen enkel zeilschip van hier naar Venezuela kan varen. Bestellingen komen in, vrachten zijn er, maar onze zeilschepen blijven vastgemeerd.

Hoe is het toch mogelijk, dat zulk een toestand zoolang kan voortduren, zonder dat er uit Holland schijnbaar iets gedaan wordt om ons te helpen? Al had de Gouverneur niet getelegrafeerd, wat wij bij zulk een allergewichtigste quaestie zeker moeten veronderstellen, al ware er slechts geschreven, dan hadden de brieven al lang gewisseld kunnen zijn. Wel zijn herhaaldelijk door den Gouverneur geruststellende verklaringen afgelegd, maar tot dusverre bleef de opheffing van het Decreet uit. 't Spijt ons zeer, dat de kooplieden en reeders zich door dergelijke, blijkbaar losse, geruchten lieten verleiden hun krachtig rekest aan H. M de Koningin om hulp in dezen uitersten nood terug te houden. Zij zijn daardoor zelven de oorzaak, dat men in Holland deze stremming onzer scheepvaart niet ernstig genoeg zal opnemen.

Wanneer nu sommigen klagen, dat zij vreezen binnenkort totaal geruïneerd te zullen zijn, daar al hun kapitaal in hun schepen is gestoken, hebben zij het aan hun zelven te wijten, dat zij het eenige middel, dat nog redding kon brengen, niet tijdig genoeg hebben aangewend. Wij hebben onzen plicht gedaan en wezen op de overmijdelijke gevolgen van dit algeheel boycotten onzer zeilschepen.

Onze Financiën.

Curaçao bracht gedurende de maand October aan *Belastingen* op: ƒ 36,230.57½, aan *Inkomsten van onderscheiden aard*: ƒ 7,728.94 tegen ƒ 40,948.39 en ƒ 7,708.50½ gedurende dezelfde maand van het vorige jaar.

Aan *Belastingen* werd opgebracht tot en met October

1903	ƒ 296,849.25½
1904	266.538.89
1905	273,764.41

Aan Inkomsten van onderscheiden aard:

1903	ƒ 85,070.71½
1904	ƒ 84,940.73½
1905	ƒ 90,423.84

De Vluchtelingen.

De vier ontvluchte gevangen zijn in Coro aangehouden. Misschien dat Venezuela niet gaarne dergelijke sujetten huisvest en ze ons weer netjes terugstuurt.

Treurig.

Het dok op Bermuda zal worden opgedoekt, daardoor komen weer ± 100 Sabaneezen en Eustatianen zonder werk.

Bonaire.

Maandagavond om 9 uren werden de bewoners van Bonaire (Kralendijk) en omstreken opgeschrikt uit hun eersten slaap door het luiden der klok van de R. K. Kerk. Weldra kwam het volk toegestroomd niettegenstaande de regen, die telkens nederviel, om een behulpzame hand aan te bieden. Er was brand uitgebroken in een huis in de Sabana, toebehoorende en bewoond door een arme weduwe S. M. en hare twee nog ongehuwde dochters. Verleden week was er eene gehuwde dochter van haar overleden, vandaar dat zij allen aanwezig waren, om in 't sterfhuis te gaan bidden; maar vóór het huis te verlaten hadden ze door piëteit gedreven, een kaars opgestoken en deze geplaatst op den grond, opdat de ratten ze niet omver zouden werpen en alzoo brand veroorzaken, wanneer de kaars op tafel bleef staan. Wat men had willen voorkomen, gebeurde juist.

Hoogstwaarschijnlijk hebben de ratten, bij 't knabbelen aan de kaars, deze omvergeworpen en is de vlam in aanraking gekomen met het afhangende bed-bekleedsel.

Daar het windstilte was en het huis gesloten, heeft het vuur eerst alles in huis kunnen verteren, wat er was, zoodat niemand iets bemerkte, vóór dat lichtlaaie het dak uitsloeg en alom een brandlucht verspreidde. Alles is verbrand: alle huisraad en kleederen, zoodat deze arme menschen slechts gebleven zijn, met de kleeren, welke zij op dat oogenblik aan hadden en de vier muren, welke nog overig zijn van hun huis.

Schoon wij weten, dat de financieele toestand op Curaçao niet erg

rooskleuring is, toch durven wij deze menschen in de milddadigheid Uwer geachte lezers en lezeressen aanbevelen, overtuigd als we zijn, dat U bereid is de gelden in ontvangst te nemen, hiertoe bestemd.

—Verleden week heeft men aan de „Playa Lechi" of „Playa P'abao" een hoed gevonden, welke door de familie erkend is, als zijnde van den man, welke in Den Tera vermist werd. Hoogstwaarschijnlijk is hij bij het baden verdronken of, gelijk sommige willen, heeft hij op die wijze een einde aan zijn leven gemaakt.

—Verleden week meldden wij dat het Gouvernement plantzaad had uitgedeeld zoowel hier als op Rincon ; later zijn er nog eenige zakken plantzaad gezonden door het Gouvernement van Curaçao — zoodat men ieder wat heeft kunnen uitdeelen.

Zeker zijn we hier de tolk van de arme bevolking, wanneer wij hiervoor den dank betuigen aan het Gouvernement. Moge de goede God Zijn zegen blijven schenken, dan mogen we dit jaar een goeden oogst verwachten.

Nieuw Vaarplan.

In dank ontvangen een Vaarplan van het Stoomschip Christiansted voor de maanden Januari—Maart 1906

DEMERARA!

1 December. Een staking onder de kadewerkers ontaardde in muiterij. De politie zag zich verplicht een paar schoten te lossen, waardoor vijf menschen sneuvelden.

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1905.	Marcb.	Caracas	Zulia.	Philad.	Marcb.	Carcas.
Vertrekt van New-York	Oct. 7	Oct. 14	Oct. 21	Oct. 28	Nov. 4	Nov. 11
Komt aan te San Juan		19		Nov. 2		16
Vertrekt van „		20		8		17
Doet Curaçao aan		22		5		19
Komt aan te La Guaira	14	23	28	6	11	20
Vertrekt van „	15	25	29	8	12	22
Komt aan te Pto. Cabello		26		9		23
Vertrekt van „		27		10		24
Komt aan te Curaçao	16	28	30	11	13	25
Vertrekt van „	23	29	Nov. 6	12	20	26
Doet La Guaira aan		30		18		27
„ Ponce „	25		8		22	
„ San Juan „		Nov. 1		15		29
Komt aan te New-York	31	6	14	20	28	Dec. 4

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Marcb.	Merida	Zulia	Merida	Marcb.	Merida
Vertrekt van Curaçao	Oct. 16	Oct. 23	Oct. 30	Nov. 6	Nov. 13	Nov. 20
Komt aan te Maracaibo	17	24	31	7	14	21
Vertrekt van „	21	27	Nov. 4	10	18	24
Komt aan te Curaçao	22	28	5	11	19	52

Drukker:

ALFREDO F. SINTIAGO.